

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

۵ تشرین ثانی ۳۳۸

نومرو : ۳۸

ایکسجی سنه: دردنجی جلد

عکسینه حدید ، شدید وحی مستیزی بر رؤف یکتا بك بولیورز :

— اسکی موسیقیز تجدید ایدمیلیری؟ و ایتمه ایدمیلیر؟
— بو سوآله جواب ویرمزدن اول « اسکی موسیقیز » تعبیرندن مقصدنه اوله ییله جگنی تمیین ایدمیلیرم :
تورك موسیقینك اك اسکی اثرلی (هاشم بك)
مجموعه سنی طولی ایران بر قاج یوز پارچه کار ، نقش ،
مرصع ، ساهی ، شرق کی نفایسدرکه بونلرک ایچندن
(عبدالقادر مراغی) یه عادتیی ادعا اولنان معلوم
المقدارکار وسائر امله (هندیلر) و (مجملر) نامی
آلتمده کی آثارقیده وقانونی سلطان سلیمانک وزیر
(داماد ابراهیم پاشا) نك (هاپون) کاری استننا
ایدیلنجه مطابق آثار ، اك اسکیلری (مرادرایع)
(احمد ناك) دورلی محصولاتنن اولاق اوزده
صرمسیله ادوار متعاقبه و بالخاصه (سلیم ناك)
(محمود اول) دورلنده و بو دورلردن سسکره
(ذکایی دده) مرحومه قدر کیزدان اولان سنه لرده
اشتهار ایتمن اسانده عائد کزیده پارچه لرده عبارتدر .
بو میانده عین دورلر منسوب بر قاج یوز پارچه
(پیشرو) و (ساز ساعسی) ده موجوددر .

شدی آثار نفیسه تجدید ایدمیلیری؟ سوآلندن
مقصد ، کانی ذکی بک آکلادیقی وجهله — تکرار
رواج بولیورز؟ دیمک ایسه ، میرموی الیه کدوشوندیکی
کی بونک ایچون « بونک اثرل لازم ، انسان لازم »
اولدینی بکده طوغری اولماسه کرک . نیم فکرجه
اسکی موسیقیزک رواج بولسی ایچون نسل حاضرک
سادهجه « قدرشناس » اولسی ، ملی استادلرک
اثرلرینه حقارتله باقامسی کافیدر . هم (دده افندی)
نك وسائر نك اثرلی تکرار رواج بواق ایچون —
ذکی بک ادعا ابتدیی کی — ددهل ، دلال زادهل
درجه سنده کارلر ، مرصع یاقق اقتدارینی حائر
ذواتک یتیمه سنده ندن محتاج اولم؟ نجبا آوروپاده
مثلا (موزار) ک اثرلرک دائما موقع رغبت و رواجده
فلسنی تأمین ایچون هر عصرده (موزار) اسلوبنده
یازان بر بسته کارلی ظهور ایدیور ؟ اکر (دده
افندی) ده بزم (موزار) مژا یسه اونک اثرلی
« اسکی موسیقیندر » دییه کوشه نیانه آتماقلاقمز
لازم کایر . آوروپاده (موزار) ک اثرلی فصل
اسکیبیر ایسه بزم (دده افندی) نك اثرلی ده
اولهجه اسکیش عد اولنامالی ، موسیق مجلرمن
وبالخاصه ذکی کی مقدر ، موسیقارلر (Virtuosos)
طرفندن خلقة دیکتایدیر . اوزمان « خلک ذوقده
بوزولشدر ، اسکی اثرل دیکتایور ، آکلایانلر
کیتدیکه آزالایور » شکایتلریده محل قلاز . دیکت
یوق که خاق دیکتاسون . دیکتایه جکر آزالدیقه
اکلایانلرکده آزالاجنی ، و بو صورته خلک ذوق
بوزولرق بستیون آکلاماز اولهجنی والتهایه یالکز
کندیسنه دیکتایان عادی و مبتدل اثرلردن ذوق
آلغه باشلامسی طبیی دیکلیر ؟ الحاصل بز نورکر ،
« ملیت پرورک » خلصت مدوحه سنی موسیقیزده
تطبیق ایدرک ملی استادلرمنی تجیل ایتلی واونلرک

رؤف یکتا بکده معرفات

ملی تکبیر بسته کاری رؤف یکتا بکده کوروشمک .
بوتون آرزومه و غیرتلمه رعنا — ممکن اولمادی .
شاکردی لطیفی بک قدداشته زه دورت بش دفته
تلفونه اتمک ، کندیسيله بالذات کوروشمک اتمکتی
بولاسنی رجا اتمک فلان فائده سیر قالدی . رؤف یکتا
بک ، غالباً تحریری اولارق سوآلریمزده داهای واضح
و مدلل جوابلر ویرمجه کی دوشونه رک ، سوآللاری
یازوب ویرمیزی ایسته مشلر . کندیسيله کوروشمک
مظهر یته ایرمن فوزی شوبله آکلایور :

« رؤف یکتا بک نایبی ایلک دفته یکی قبو
مولویخانه سنده دیکلدم . سسنی ایلک دفته بر آیین
ختامنده درکاک شیبخته اعاده سلام ایدرکن دویدم
و چهره سندی آرقداشمن لطیفی بکده برابر تکبیر
آیدیناق و کیش بر بخرم سنده کوردم . دیوارلی
چیلایق بر او طمه کبیر مستند سورل و بر لخته تارلاسی
کورویور . برتکبه بخرم سندن بولانه لری کورونجه
درویش چناری بی خاطر لاما قبابی ؟ قولاقلم
اختیار درویشک « بزم حق ایچون ! .. » دییه
میرلاندینی ایشیدر کی اولدی ...

باش نایزک بخرم سنده کرلی بر پردن چکدکن
صوکر ا برکل باغمه ستنک ایچندن کیدیور . صولک
بهر چیکلرک یاری حیز ، یاری اور برتیلی عالمی
ایچندن کچوبده انسان کندینی بولله بر او طده
بولونجه راحته نیور ... قادی دن ایچری کیرمجه کز
صیرمه آرقداشمه : « نه یاهجم آلی او به جکم ،
سلامی ویرمجه ک ؟ » دییه صوزدم . زیرا آیین
میدانندن بواطیه قادر کیدن بولده هب بر برلرک
الارینی اوینری کوردم .

رؤف یکتا بک برارکان مندرک کوشه سنده
دیز اوستی او طورویور . آیدندن صوکر ا یوزی
صولش کی ... کوزل و بول قونوشیور . قونوشمن
هب موسیقیه دائردی . آغزنده شکره ، قورایه
بکزه برشی چیکنه یور و هم سولیه یور . قونوشایی
روحک هیجانی فاده اتمکدن زیاده فکرک بولوشلرینی
دماغک اثرلینی آکلایور . قارشیدن کورونجه
رؤف یکتا بک کاتب قیافتی تندرست ، اوصلو
و چوق محجوب برذاتدر . بیلمه یورزه فقط کندیسینی
طایانلر آیتانغانفنده تحت ایدیورلر .

مکاله انساننده ذاتاً بوتون مراقم مأیوسیه
سبیت ویرمجه ک نشئه قاجیره حق برشی یاتماقدی . چوق
شکر بوکا موفق اولدی . واستادی سلامه لایه رق
ینه او اخروی بولاردن ، چیکلر آراسندن چکد ...
شیمدی قارشیمزده ، فوزینک سولیه دیکلرک

استانبولی فتح ایدمیلیری به غزل

وور ! نیجه علبده کی شمشیر عشقنه ؛

کلبانکی آسمانی طونان پیر عشقنه !

ای لشکر مفتاح الابواب وور بو کون

فتح میدی ضامن او تبشیر عشقنه !

وور ! دیر کفرک اوسته رکز هلال ایچون

کلش بو پاشاه جهانگیر عشقنه !

وور ! روح بر فتوح محمدله یکنبان

خبر هجم ایچنده کی تکبیر عشقنه !

عجبی کال

اونو تاهلم . آرتق قرق آثار عالمکی کومزه لکدن
باشقه برشی دکدر . ملی مدنیتک اولیلاری ابتدائی
معلملری در . بونلر کبیرا کوشه لرده حر و مبعود
باشماقی ایچون طبیعت زبون اولماسه ک حاضر اقلرینی
یاقله مکلف درلر . بودورک علماسی ده آرتق الهیات
علماسی دکدر . بو کونک حقیقی عالمی یکی علمک
اساسانه کوره یتیمش مخصصلر در . ای بر دوقتور ،
آبی بر حقوقی ، آبی بر هندس ، آبی بر حکمتشناس ،
آبی بر کیمیا کر آبی بر فیلسوف الخ ... کی .

کیم نه درسه دیسین بو کونک احتیاجنه چاره ساز
اولهجنی حقیقی عالمی بولنر در . نیته کیم بوحقیقت الیوم
کندیلکندن تظاهر ایتش اولدینی حالد یالکز دفت
ایچورز . دکل یالکز تور کیده بوتون جهان اسلامده
بو کون قاج الهیات علماسی وارد در ؟ بوندت باقیمزلقندن
و با اتمانلر حاصل اولش بر نتیجه دکدر . بالعکس یکی
حیاتک طبیعی و غیر قابل اجتناب بر نتیجه سی در . بو خصوصده
نه قدر صنئی غیرت صرف ایدلسه اسکیمی کی الهیات
عالمی جو غلغه آرتق امکان یوقدر . چونکه احتیاج
یوقدر .

غازیلر زمره سنده کنبه : بونلر اولان احتیاج
حالا شدله موجوددر . غازیلر تا ساسیم نالندن بری
داخل اولدقاری یکی مدنیت طولایسیله موضوعلرینه
حاکم اولدقاری کی دیگر بوتون عالمی مردن داهای اول
یکی حیاته داخل اولش و فضله اوله رق حر بلرک توالیسی
ایله نظریاتلری صیق صیق و باقل حرب ساحه لرده
تجربه ایتش اولماری طولایسیله ده بو کونکی قوماندانلرمن
عالمی زمره سی آره سنده اک مثبت بر ذه نیته صاحب
اواشلر و یا قتلرینی صولک ایتجاندره یی کوشتمه شلر در .
بومو فیتک دیگر علم ساحه لرده ده تحقیق ایچون
شیمدی به قدر علم حربیه تخصیص ایتدیکز اتمک
وباره یی دیگر علملر ده احتیاج نیتند . صرف اتمکی
و بونلر تطبیقات ساحه لری آجمنی عزم ایدرسه ک
موازنه سز لکدن قورتولور و ملتده متجانس ره برله
اطرادلی بر انکشافه مظهر اولور .

دارالفنون روحیات معلمی

مصطفی شکیب

آکلاتیہ حق اولسہ مالکیئہ جدأ اقتخازہ حق قازانہ جمنز ملی و مکمل بر موسیقی صاحبی اولدینمزلالده محضاً بزم امال ولایقین سبیلہ موسیقیزک بوالالده قالمسندن طولانی قباحی کندیمز بولہ حق پردہ موسیقیزم عطف اتمککنمز هیچ طوغری دکدر .

— موسیقی شناسلرمز آرمسندہ محافظہ کارلرت و تجدد پرورنوار ، ہانکلیرنک فکری طوغردور ؟

— (محافظہ کارلرت) دینانجہ بو تمیزک بزدہ کی مدلولی شولہ تصور ایدیورم : منحصرأ اسکی اثرلری او قوبوب چالق و آنجی اثرلرت حاوی اولدینمزلالده بعض پارچہ لر وجودہ کتیرہ رتک بونلرت خارچندہ وادیرا . تیزک صوک سئلردہ دوکلدیکی طرز ملی بے موافق بستہ لایمچی کباردن عداوتک کچی برمسک کہ بوزمردن اولانلرت فکریلری نہ قادار پاکش ایسہ (تجدد پرورلرت) آلتندہ ملی موسیقیزم آلافرانفہ موسیقینک کندینہ مخصوص قواعدینی تطبیق اتمک ایستہ بونلرت ودها آجیق برافادہ ایلہ غرب موسیقینی عیناً قبول اتمک سوداسندہ اولانلرت فکریلری و درجہ پاکشدر . ہم فکر بچہ اتموافق مساک ، ہر درلو قواعد نظریہ و تشکیلات اساسیہ سبلہ آیری بر موسیقی اولان تورک موسیقینی ، بوسبتون بشقہ قواعد و اساساتہ مستند بولونان غرب موسیقیسبلہ قاریشدر بریمہ رتق الحان ملیہ مزی حقیلہ افادہ ایدن پردہ لدن بر دانسی بیلہ فدا اتمک شرطیلہ موسیقیزک احتیاجات عصریہ ایلہ متناسب درجہ لر یوکلمہ سنہ بزی ایصال ایدہ جک بولاری علمی اساسلرہ توفیقاً و برسمی تمادی ایلہ صلاحیت صاحبی کیمسہ لر تحری ایدر بکدن عارندہر . — علی رفت بکک باقی ایستہ دیکی تجدد حقدہ

فکریکنز ؟

— میر محترمک ریاستندہ بولندینی موسیقی جیتانک غزلہ ردہ کوردیکم اعلانلردہ جیتانک موسیقی دہ انقلاب پاہ جفتدن بحث ایدلدیکنی خاطرلہ یورم ، فقط صکرہ آکلاشیلدی کہ بیلہ حق انقلاب ، تشکیل ایدیان ساز طاقتہ (ویولونسل) دن بشقہ (آرمونیوم) کی آلافرانفہ ثابت پردہ لر حاوی بر آلت موسیقینک علاوہ مسندن بشقہ برتی دکل امیش ؛ (طنبور) کی شرق موسیقینہ مخصوص لحنی (mélodique) پردہ لر ویرن بر سارک یانہ (Tempérament égal) سیستہ مندہ کی « صنی » و بزم موسیقیزم جہ « متناظر » سنلری جیقاران (آرمونیوم) ک قولسنہ ہر حالہ (انقلاب) دن بشقہ براسم ویرمایدیر ! سز بوکا (تجدد) دیورسکنز اما بچہ بوکا تجدد دیمکدہ صحیح اولہماز ، چونکہ تجدد « نام » اولتی ایچون اسکی آلا تیزک بالکیہ ترکی دہا طوغری بر حرکت ایدی .

(طنبور) ک یانہ (آرمونیوم) ک افانہ سی (اسکی - بکی برخابطہ) درکہ نہ صورتلہ توصیفی اقتضا ایدہ جکینی تمیندن عاجزم ...

— اسکی موسیقیزم بکی نسلی تطمین ایدہ بیلیری ؟ شاید ایدہ مرسہ چارہ نہدر ؟

— اولجہ سولیدم یا ! ہر مملکتدہ یکیدن یتیشن

او حالہ معماریک اسباب انقراضی نہ کی شیلردر ؟ بونی بریندہ دوشونہ لم . تاریخ بزم کوستریورک بر ماتک صنایع نفیسہ سی اوماتک رفاه و سادات حالہ مصادف زمانلردہ ترقی ایدر . مشہور مورخ (ابن خلدون) تاریخنک مقدمہ مسندہ یک حقلی اولہرق (موسیقی ، وقت آسایش و رفادہ ک جوق رواج بولان و ترقی ایدن و مع هذا ادوار قنرت و اغتشاشدہ اک اول محو اولان بر صناعتدر) دیشدر . تورک معمارینک مترقی دورلری آراشد بریمہ حق اولور ایسہ ک (قوجہ معمار سنان) ک (قانونی سلطان سایمان) کی بر بادشاہک زمان شوکتندہ یتیشدیکنی کوروروز . دیمک کہ (سیلیانہ) جامع شرقی کی بر آبدہ صنعت میدانہ کلبیلک ایچون معمار سناندن اول بر (قانون سلطان سایمان) ک وجودینہ و آنک آچہ جینی پردر شوکت و اعتلا بے احتیاج وادامیش . بوکون ایچمزدہ بر (معمار سنان) یتیشہ جک اولہ آنجی جریقز دکان آپارتمانلری انشاسندہ استخدام اولونوردی ! (بکی قیو) مولوخیانہ سنک برچلکش دورینی اولان (اساعیل ددہ) بی (ددہ افندی) بایان (سلیم ناک) ایلہ (محمود ثانی) در . (ددہ) درجہ سنندہ بردامی موسیقی اولان (ذکاٹی افندی) ایسہ ملی موسیقینی بے قولقزنی قاپان (حمید ثانی) دورندہ ایوب سلطانک برکوشہ سنندہ موزیانہ افای عمرہ مجبور اولشدر ، (ددہ) ناک مظهر اولدینی التفات و تشویقات پاہ حق اعظم بولنہ بوکون دخی او مولوخیانہ دن بر (احمد افندی) جیفہ جفتہ هیچ شہہ ایتیم . معلوم یا :

معرفت التفاتہ تا بعد
مشتربیز متاع ضایعدر

پردہ « موسیقیزم دورینی اکال ایتشدر » دینلرت عجا مقصدلری نہدر ؟ بن بوفکردم بولانلرت ذہنیتی شولہ تصور ایدیورم : بوکی ذوات عنندہ موسیقیزم ، غالباً سبزہ فدائیرتہ مشابہ اولسہ کرک ! ملابرقاق فیدہ سی اولا چیچک آچوب صکرہ ویرہ جکی قادار محسولنی ویردکن صکرہ ہر ہر قدر صولانہ قوزوبوب چورویہ جکی کی موسیقیزم آکلاشیلان بو ذاتلرت فکر بچہ کوزل اثرلری ابداع اتمیش و بوندن صکرہ آرتق منقرض اولوب کیتشکن بشقہ چارہ سی قالمایش پردر کیہ دوشمن اولہ حق ! طوغری جوق غرب بر ذہنیت ! مع هذا بوقید سز لغمز بر مدت دہا دوام ایدر و قیہ السلف بر ایکی استاد مژدہ رحمت رحمانہ قاوشور ایسہ ایشہ اوزمان - قیاق فدائیک « طیبی » قوزو سی کی دکل - بلکہ محضاً بزم اماللرت « ضروری » نتیجہ سی اولہرق ملی موسیقیزم انقراض درجہ سی بولہ جقدہر . آرتق او وقت آلافرانفہ موسیقی مغتوللری ایدتک لری کی چالونلر چیغیر سونلر ، چونکہ قارشیلردہ کیفلر نی قاجیرہ حق ملی موسیقی مدافعلری بولہ بے جقدردہر . موسیقیزمک بو عاقبتہ اوغرا جانی تخمین ایتککہ برابر شو دور اخیر انتہا مژدہ بوقادار جاہلانہ والیم بر ضیاعک اولیای امور جہ تجویز ایدیلہ جکندہ احتمال ویرہ یوروز . مامیت فنیہ سی غرب عالم عرفانہ لایقیہ

اثرلری ہر زمان دیکلہ ملی و دیکلہ تلیز . شوکا امین اولی زک (راسین) ک ابلیغ بر منظومہ سی (ندیم) ک بر قصیدہ سی قدر تورک روحنی اوقشامہ جینی کی (شوہن) بر (نوقتورن) ی ددہ (ددہ ناک) ناک بزم (قرحزا) کاری درجہ سنندہ تورک ذوق موسیقینی تطمین ایدہ مزی . علم و عرفان بولارندہ رہبر مزل اولان غرب بایلرت طرز تلقیلری موسیقی ساحہ سنندہ دخی تقلید ایدر ایسہ ک دہا معقول حرکت اتمیش اولوروز . چونکہ آوروپادہ اسکی موسیقی آتاری (Classiques) ہر زمان موقع رواجدہدر ، حتی تجیل و تقدیس اولنور و ایدار عرفاندہ ویران قونسلرک بروغراہندہ اوکی آثار ہر زمان موقع احترامی اشغال ایدر . مع هذا بوسولر مزلہ بالطبع آوروپادہ یکیدن بستہ کارلہ کیمسہ ہوس ایتز ، بکی بستہ کارل یتیشم ، بزدخی یالکنز فلاسیق موسیقیزم چالام ، بشقہ درلو تجددل کوسترمک چالیشیم ، دیمک ایستہ میوروز . فی الواقع غریبہ تجدد بوللری آریان بیکر جہ ذوات ہر کون کور بایور . بونلرت ایچندہ آرتق جوق موافق اولانلری دہ واز . مع مانہ شوراسی اونویمیل کہ بومو فیتلر (موزار) لرت شانہ ایراث خلل ایتیور و (موزار) یتہ (موزار) قالیور ، بلکہ دہ کونلر کچدیکہ قیمتی آرتیور . بزدہ ایسہ ہیات ... (فلاسیق اثرلر مزی موزیہ قوبوب صافلاملی بزم) دیسہ جک درجہ دہ قدر قیمت بیلہ ن کیمسہ لر تصادف اولنور ! قیمتدار آثار موسیقہ ، آثار عتیقہ دکلدک موزہ جامکارندہ صافلاسون ، اوکی آثار ، منسوب اولدق لری مللرتک روحنندہ ، حافظہ احترامدہ یاشار و موسیقارلری طرقتدن او مللرت قدر شناسلری حضورندہ مع الافتخار بزم اولنور . موسیقیزمک احتیاجات عصریہ ایلہ متناسباً ترقیبی ایچون بزمہ تعینندہ فائدہ حصولی محقق اولان یگانہ معقول خط حرکت ، بر طرقتدن اسلافرتک کزیدہ اثرلری شمدی بایدیقز کی امال اتمککہ برابر دیگر طرقتدن جدی و مکمل بر (دارالالحان) آچقدہر . اوراسی عادات بر (موسیقی فدائلی) اولمایدہر . عنعنات ملیہ موسیقہ مزل ہنوز ببتون غائب اولہدن اورادن بکی ذکاری یتیشدر مکہ چالیشیلیز . شوکا امین اولی زکہ موسیقی تحصیل ایچون آوروپاہ یکدن توزک یالکنز غرب موسیقینی اوکر نہ بیلورلر ونہ قدر چالیشولر تورک روحنہ خطاب ایدر بر بستہ کار اولہمازلر ، بونک امثال عدیدہ سی کوردک . بناء علیہ ملی بستہ کارل مزی بزمہ کندی مملکت مژدہ یتیشدیر بیلہ ناک چارہ سنہ باقیلریز .

— موسیقیزم دورینی اکال ایتشدر ، دیگر صنایع نفیسہ مزی کی اودہ منقرض اولہ جقدہر دیورلر ، نہدر بر سکنز ؟

— ہر سوالک جوابہ بزدہ اولا بر سوال ایلہ باشلا بچم . منقرض اولمش دینلن دیگر صنایع نفیسہ مزل آرمسندہ عجا معماری دہ داخلیدر ؟ بوکا کندیم جواب ویرہ رتک (شہہ مزل داخلدر) دیسہ جکم .

بسته كارل ياشادقلى عصر ك مزاج و ذوقنه اويغون اثرل
ياپارل ؛ لكن بونك ايچون برنجى شرط ، بو ايشه
قالتيشه جق كيمسه لك (دارالالحان) تحصيلنى اكال
ايتش اولمليدور ؛ اسكى بسته كارل (فلاسنيق)
دينيان اثرلى بالا طرف تدقيق ايدلش اولملىكه
يايله جق اثر بر شينه بگزمه سون ... برده هيچ بر
ملكته يكي نسل ، اسكى موسيقي يه بزده كى قدر
دشمن اولامشدر . ذكى بلك ديدى كى كنجلر
مئلا (دم كوزيس) دن آلدقلى برييلوي اوزرندن
عصرل بگمش بر اثر صنعته ترجيح ايدسورل ايسه
هر شيدن اول كنجلر مذك ذوق بدى بى بوزولديغه
حكم اولونور . بوكا سبده فكر مزجه بر طرفدن
علم وعرفان ساحلر ندمكى تلقيل مذك ياكشلمى ، ديكر
طرفدن موسيقارلر مذك مى اساتذمه مذك كليا اهل
ايدركه منحصرأ غرب اساتذمه مذك بسته لياله قولاقلمزى
طولديرملر يدر . يكي نسلى قطعين ايدمك يكي برموسيقي
امين اولالمكه يته بزم اسكى موسيقمزدن چيغه جقدر ؛
يوقسه غرب موسيقمزدن دكل . بونك ايچونده
هر شيدن اول عصرى بسته كارل ياشيديرمك برمؤسه
لازمدر . شمدى كى « خدايى نابت » ياشين بسته
كارلر ك اثرلى يكي نسلى البت قطعين ايدم .
— (دارالالحان) حقدمه كى فكر يكر ؟

— برمؤسه مى هيت حاضره سياله الفا ايدوب
يكي دن تأسيس واحيا ايتايدور ؛ چونكه بو حالده
دوامندن مملكته بر فائده مى اولدينى واوله يه جى
چوقدن آكلاشيامشدر .
— (درگاه موسيقيسى) حقدمه كى فكر يكر ؟
— توركر غايت روح نواز ، زنكين بر درگاه
موسيقيسنه مالكدرلر و بونكه بتون جهان مدنيت قارشى
بحق افتخار ايدميليورلر . روحانى موسيقيتمز ، غرب
كلايسالزنده اوقونان (شان غرمغورى يه) تقنياتك
يك نسق ، وزنيز يارچله قائل مقايسه بيله دكلدر .
— شايد آلافرانقه تعميم ايدرسه آلا تورقوى
اونوتد بررى ؟

— آلافرانقه موسيقيك الى آياغى يوق كه كلوب
بزم مملكتمزده تعميم ايدمك ؛ بز رغبت ايدرايه لك
اوده كلير ، آراسزده برله شور . كندى موسيقيتمزك
اسكىسى موزمه قويا ؛ بگيى وجوده كتيرم بيله جك
آدملى ده اقدار اجن ايسه ك كوناك برنده بيجاره مى
موسيقيتمزك آلافرانقه موسيقي طرفندن استتخلاف
ايديله جكنه شبيه يوقدر . مع هذا جوامع شريفه ده
مولوى درگاهلر بيله بعض خصوصى هوسكاران محافظنده
وخلفك تقنياتنده مى موسيقي الى ماشاء الله دوام ايدوب
كيدم جكدور . بلكه نسل مستقبل بزده ها قدر شناس
ظهور ايدرده بويه بر ضياع عظيمك اوگنه كچمكه
چاليشور ...

— صنعتده غايه كز نه در ؟ تورك موسيقيسى
نصل اولمليدور ؟ سز صنعتده نه ياقق ايتيورسكز ؟
— بن هر شيدن اول بر نظريه جى ومورخ .
بوسوزمندن موسيقيك عملياتيله مشغول دكل معناسنى

چيقارميكز . بالعكس اسكى وبكى طرزده بسته نمش
برخيلى اثرلرم واردركه بونلر ك پك آزى مطبوعدر .
بم اصل غايه ، پك چوق شيلر يانغه مستعد ايكن
مع الاسف بو حال متروكيتده برافتمش اولا تورك
موسيقيسى مستحق اولدينى عالى موقعه بوكسامش
كورمكدور . موسيقيتمز ، مدنى ملتلك موسيقيدن
بكله دكارى هر درلو ميزنلر ابرازمه مستعدور ؛ يالكر
بونك ميدانه چيقيسى ايچون آل برلكيله چاليشه
لازمدر . دور حيدمه بوكا امكان يوق ايدى . دور
مشروطيتده دخى غوايلدن برلظه مملكه راحت يوزى
كورمديكى ايچون يته برشى يايله مدي . بارى بوندن
صوركه اولسون بر آرز صلح سكسون ايچنده ياشاسق ده
موسيقيتمزله مشغول اوانغه وقت بوله بيايه ...
— بيوك اساتذمه دن ترجيح ايتدكر كز ؟

— باشلر ندمك لايعوت (عطرى) اولمى اوزره
اك زياده (دده افندى) ايله (دلال زاده) ي
و (حاجى عارف بك) ايله (ذكاى) ي تقدير و ترجيح
ايلرم .

— موسيقيتمك استقبالى نصل بوليورسكز ؟
يكي استمدادل وارى ؟
— ايچمزمده يكي استمدادل يوق دكل . لكن تأسفله
سويلاه مكه مجبورمكه محيطم بونلر لرومى درجه سنده
فيه ايتيور .
مثلا مرحوم طنبورى جيل بك زاده مسعود ...
طنبورى ده ، رباب ايله كاتيه مديده پدرى قدر چالعه
يافالشمش . بر آتشياره ذكا ... بو عشق صنعتله
چاليشم سنده دوام ايدرسه ده ا ترق ايدم جكنه ده
شبه يوق . نه فائده كه محيطم زده كوردى كى تقدير و تشويق ؛
بعض قدر شناس كيمسه لك قورى سوزلر ندمك عبارت
قايدور . سويلاه مكه بيله دكر كه بو حالز ، يكي استمدادلر ك
انكشافندن زياده بستيون سونمه سنى انتاج ايدر ...
— كلش كچش تورك صنعتكارلى حقدمه كى
فكرلر كز ؟

— بوسؤلك كز جوانى چوق اوزون سورر .
بويه بر ملا فائده اولسون ايضاحه امكان يوقدر ؛
— غرب تقنيكندن برملى موسيقي ياپايليرى يز ؟
— سز سؤلك اكه مدينى كصوكرمه بر افتمش سكز .
مع هذا سؤلك كز اهميتى نيتنده غرايى ده واردور .
غرايى شو جهتندركه بوسؤلك مئلا بر معاده ؛
(غويتك) اسلوب معماريسنده يانلش بر بناده كى
اشكال و تقوشى قولالنه رق (اندلس) اسلوبنده
بر بنا وجوده كتيرمك ممكن اولوب اولدينى صور قدن
هيچ فرق يوقدر . اورتمده برسوز دونوب دور يور
و (روسلر مى اسلوبلر نى آلافرانقه يه تطبيق ايدرك
اوردريئال بر موسيقي ميدانه كتيرم شلر ؛ بزده بويه
ياپامازى يز ؟) دينايلور . حال بوكه روسلر ك ياديني ،
طوغريدن طوغرى به غرب موسيقيسى بتون اصول
وقواعديه عينا قبول ايتكندن بشقه برشى دكلدر .
حتى دينايله ييلوركه روسلر غرب موسيقيسى قبول
ايتدكرلر ك چوقاقى فرقنه واراماشلردور ؛ چونكه

اونلر ك اسكى موسيقيلى ده منحصرأ (وياطونيك)
بر موسيقي ايدى و تورك موسيقي مقاملر نيك تشكلاتنه
داخل اولان متنوع ورقيق (ابعاد لحنيه) نك بر
روس خواننده مينك بوغازندن ايشيدلسى اول و آخر
امكان خارجه م ايدى .

يكنلر ده (محمد راغب) اسنده بر كنجك برليندن
يازدى مكي مكو بولر ده بومستله يه تماس ايتديكى كورده ك
بزم روسلرله مقايسه ايديله يه جكمزى و چونكه بزده كى
عناصر لحنيه نك روس موسيقيسنده من القديم بولدينى
يازمش ايدم . البته پكن فرانسى رسائل موقوت سندن
آلدى قهرملى درسته ترجمه دن عاجز اولدينى
اورسالر ك كنجخانه مده كى نسخه لر نه بالمر اجمه آكلادىم
بوكنج ، بم بوسوزمكده مدلولى آكلامه دن درحال
اعتراضه قاتيشمش و ؛

— مى روس موسيقيتمك عناصر لحنيه اعتباريله
فقير لكى ايسه يالكر نظر يايتيور (!) ادعا ايدم بيايه .
حال بوكه بر روسه صورارسه كز اونك مى شرفيلرى
يائنده بزمكلىر وحشت (!) دورمه سنده لايق ابتدائى
نغمه لدر .

طرزنده غريب و طفلانه بر جواب و برمش ايدى .
فرض ايدمكه بر روس بويه باطل براداعده بولندى ؛
مدعاسنى اشانه دعوت ايدنجه عاجز قاله جنى بزجه
محقدريا ! عجب محمود راغب بك اوغلمز بو خصوصه
بالذات نه فكرده ايدى ؟ اوده روسك فكر نه
اشتراك ايدم جكمى ايدى ؟ طرغيسى بنده بونى
صورمى ايتردم اما بويه (بر سويلاه بيك ايشيت)
مضمونه ماسدق اوله جق درجه ده اوزون سويلاه
وهان هر جله سنده انسانى (كدام غلطت راتصحيح
مى كيم) ديمكه مجبور ايدم جك خطليات فنيه و تاريخيه ده
بولان بوكنج ايله اوغراشه جق قدر بوش زمانم
اولديغندن كندى سيلاه مناظره شرفندن محروم قالنى
ترجيح ايتش ايدم .

شمدى بومستله يى بر كرمده ذكى بك برادر م
تازه لهدير . سؤلك كز :

— اوله بيايه ... فقط نه وقت چارك سسلر
قالد بريارسه ... جوانى و برمشلر چارك سسلر
قالد برياسى لزومى سولر كن اللرى قلعى بر اشارتله
صالايدرق ماصيه وورمشلردر !

اول امرده ذكى بك افنديك بيلمى لازم
كليركه موسيقيتمزده (چارك سس) يوقدر ؛ ابعاد
لحنيه (Intervalles mélodiques) دينيان برده
واردور بو ابعاد لحنيه نك مادلارى - كويا بزم موسيقيتمز
بر فن مخصوص دكل ايتش كى - مير همترمك (فن
موسيقي) نامى ويرمكه بكانه شاين كوردى كى آلافرانقه
موسيقيتمده موجود دكلدر . اوروبالبرجه (Ton)
و بزجه (طينى) دينيان و مئلا (دو) ايله (ره)
كى ا نسبتيله كوستريان ايكي برده آره سنده بزم
موسيقيتمزده بوابعاد لحنيه دن بروجه آتى اوج بعد
واردور .

کتابیات

یونس امره دیوانی

یکی طبعی، مایه‌تیله

اوزون عصرلردنیری یالکنز عثمانی یوردینک
دکل، بوتون تورک دیارینک هرکوشه‌سندنه الیهیلری
وجد و جوششله اوقونان، دینی براعتنا ایله حافظه‌لرده
صافلانان، آنادولینک بر قاج نقطه‌سندنه اسنه
اضافه تأسیس ایدیلن سرقدرلده معنویتندن استعانه
اولانان بویوک متصوف تورک شاعری یونس امره‌نک
دیوانی یکیدن طبع و نثر ایدیلدی .

یونس امره‌نک، عصرلک ماوراسندنه قدسی
برهاله‌یه چرچیومله‌ن خیالی اوکندنه حرمت و تعظیم
ایله اکیلن تورک ایچون، بوحادثه‌نک، تقدیر
ایدیله‌میه‌جک درجه‌ده یوسک برقیتمی واردر .

هجری یدنجی و سکزنجی عصرلده، آنادولی
محیط تصوفنک یتیشدیردیکی بومهم ولایوت سیماک
اثری حقدنه، متعدد دفعه‌لر طبی صورتیه‌لر کوسرتیلن
علاقه، تورک روحنک اوکا ویردیکی ایمیتمی وضوح
و قطیته اثبات ایدن جانی بر وقیقه‌در .

اؤرنا آسیا تصوفی خاقی ادبیاتنک نفوذ و تأثیر
آلشندنه تأسیس ایدن آنادولی خلق ادبیاتنه،
اؤرلیله، مان بؤکونه قادر تعقیب ایتدیکی استقامتی
ویرن یونس امره، بوادیات ایچون وضع ایتدیکی
أساسلر داخنله اک ممتاز، اک مستتا محمولی یته
کندی دهاسیله صولایارق یتیشدیردی . قیغوسزک
داهاسریت، داهالاقید و جیلاق ترغلی خارچنده،
تصوفی خاقی ادبیاتنه، یونس‌سککی قادر یوسک،
صمیمی، الهی برغفه‌یه مالک اولامازدی . یونسک
طرز ادبیاتنه شخصی بر جریان ویرنک بکته‌شی
ادبیاتنک اساسی قوران قیغوسز بر طرفه بر اقلیرسه،
آنادولیده انکشاف ایدن تصوفی خلق ادبیاتنک
یالکنز باشنه تمیل طاشنی قویان، بلا شهه، یونس
امرهدر، قولایقده وقوتله‌دا اولانه‌یلیرک، یونسک
تصوفی فکرلرینه اشتراک ایدرک اونی تعقیب ایدن
متصوف خاقی شاعرلی و اشرف اوغلنه تقدم ایدن
حاجی بارام ولی و دیگر متصوف شاعرلک و اشرف
اوغاندن سوکرا کلوب داهایزده زهدی برر سیما
غرض ایدن اتاده وهدای کی یونس مقبلرینک
هیچ بری، یونسله مقایسه ایدیله‌یلیرک درجه‌ده تام
اولامامش، حتی یونسله اؤقله یاقلاشان اشرف
اوغلی بیله، اونک دهاسی یاننده محدود برضیا حالنده
قالشدر .

تصوفی خلق ادبیاتنک تاریخنده، یونسک،
بویله منفرد و حاکم قاله‌سنگ‌عانی نه اولورسه اولسون،
اونک مستتالقی خلقه طایفان، موقعی خلقک وجداننده
تقریر ایدن، یدنجی، سکزنجی، حتی داهامؤخر
عصرلده آنادولیده موجود اولان دینی جریاندر،
باشده عثمانی پادشاهلری، اولردن اولده سلجوق

آقشامک افقنده

آقشامک افقنده گونش صولورور،
زنکار اولکون، سس یوق، کولکلر اوزون...
ساق، کورکلره ظلمت دولورور،
روحه نشته ویرن شرابی صون .

آقشامک افقنده صولارکن کونش
صوک کونی دوشونوب کدرله نیرز،
سوز قلمزده تیرمین آتش،
دیرزک: - نه یاسق اولوم چاره‌سز .

هر قندج بر قاج کون چالیور بزدن،
سن یته صورمادن دولور، ای ساق .
اک صوگرا، کیم اولساق، قالیور بزدن
بر طاشک اوسندنه بر [هوایاق] .

علی ممتاز

۱۳۳۸ حلب

بک اسکی موسیقینک اک ممتاز و صاحب صلاحیت
متملی و یوقاریکی سطرلردن آکلاشیلدینی وجهله اک
حرارتلی بر مدافعی اولدینی ایچون فکرلری بزم
ایچون پک قیتمایدر . مع مانیه بر قاج یرده اصرارله
تکرار ایتدیکی ذکی بکک جوابلردن بریسی یا گلش
تفسیر ایتدیکلری قید ایتدنه کچمه‌یه‌جکم . ذکی بکک
« اسکی موسیقیمیزی تغییر ایتدنه حافظه اغلیز »
مناسنه کان جوانی رؤف یکتا بک « موزمه قویوب
صافلاملیز » صورندنه تفسیر ایدیور . اگر رؤف
یکتا بکک آکلاشیلدینی کبی اسکی موسیقی مجسم بر
خالده موزمه قویوب صافلاملی امکانی اولسه بوقیقه
چوق مهم و کوروله‌مش برشی اولوردی ... موزمه
لرینک جامکالری بیک بر چشید کرانها طاشلردن
رنک رنک صاقیملر، انجیلی سرچانی هونکار کبی
عیب‌الاشکال موسیقی نمونه‌لری ایله بکک زنکیله شیردی .
هم اوزمان کندی بکک بکک ایستکورویدیک برشینک
خصولی غایت قولای اولوردی، یعنی اورولایرله
موسیقیمیزی طایر بفتخار ایتک ایچون موزملریمیزی
کوسترمک کافی کایر بریردی
رؤف یکتا بکک، شاکردی آرقداشمن اعلی بکک،
بو آچیلان مناقشه زمینی اوزرندنه داهای چوق یازوق
آرزوسندنه اولدیلرینی سوبله‌مشلر . بو بزم ایچون
قیمتلی بروعددر، یالکنز، طاینیمش، موسیقیشناسلریمز:
« غرب تعقیبکی ایله روسلرک کی بکی برلی موسیقی
یابیلیریمیز؟ اسکی موسیقیمیز بکی نسلی قطعی
ایده‌ری؟ اسن موسیقیمیز بکی بر شکل ویرنک
لازم‌دیر؟ » دیه سؤالارله آراشیدیردین شینک
نه اولدینی، کله‌جک نسخهلرک برنده بر ایکی سطرله
ایضاح ایتک ایستورم . موافق اولورسام کندی
بختیار عه ایدمه‌جک واستادک او دوشونجه‌لریمز عاند
فکرلردن « درگاه » قارلرینی محروم بر اقامالری
استحرام ایدمه‌جکم .

سلیمان هیراز

۲ — محب صغیر (Apotomo) = ۲۱۸۷/۴۰۱۸

۳ — محب کبیر (Ton mineur) = ۳۰۳۳/۴۰۱۸

بولردن بشقه تورک موسیقینده ۴ و ۳ و ۲ و ۱
نستلرندنه بر طاقم ابعاد لحیه مستملدرک بولردنه
آلافرانده یوقدر .

غرب، موسیقینده ایسه (دو - ره) آرمسندنه
یالکنز (بر) بعدیمی (بر) یارم سس مستملدرک
(تامه‌ران) انتضاسنجیه (دو) دن (دو دیه‌ز)
ویا (ره به مول) . قدر اولان بویارم سسک نسبی
۱:۲:۳:۴:۵:۶:۷:۸:۹:۱۰:۱۱:۱۲

صورندنه کوسترلکده‌در (دو دیه‌ز) دن
(ره) یه قدر یته عینی اولجوده بر (یارم سس)
واردر، وبتون غرب موسیقینک (لحن) قسمی
منحصرأ بونبتک برندن ویا ایکسک برلشمسندن
حاصل اولان (یارم سس) و (بتون سس) لردن
مقتکلد . هیچ موسیقی ییلمه‌ن برکیسمه ییله
آکلاسیلیرک بالاده‌محرر ابعاد لحیه‌نی قولانان تورک
موسیقسی ایله بولره بدل یالکنز بتون سس ویا
یارم سس قولانان آلافرانده موسیقی آرمسندنه
عناصر لحیه اعتباریه غیرقابل مقایسه بر فرق واردر .
غلط اوله‌رق (چاریک سسلر) نامی ویران بوابه‌اد
لحیه قالدیرلیدر دیمک (تورک موسیقینک وجودینی
قالدیرلم) دیمک معادلدر، ذکی بکک انندی نافله‌تمی
محاله قاتعشمه‌سولر . تورک موسیقسی بوابه‌اد لحیه
ایله قائمدر و تورک مانی الی یوم انیام یابدیر اولدجه
بوابه‌اد لحیه‌ده اورتادن قاتماز . قاتارسه ذاتاً ملی
موسیقیمیزدن اثر قالا‌زکه غرب تعقیکندن ملی بر
موسیقی یابامازی دیه دوشونک محمل اولسون! ...
روسلر غرب موسیقینی قبول ایتدیکلری وقت بزم
کبی او موسیقی کایا ییلمی ورتکین تشکیلات لحیه
و عناصر ایقاعیه Rhythmiques مالک و برچوق‌امکار
صرفیه ایشامش، بونولش بر موسیقی صاحبی دکل
ایدیلر . بونک عکسکی ادعا ایدلری - ایچلرندمه‌مخود
راغب دخی داخل اولدینی خالده - و نافله اثبات
مدعا یه دعوت ایدرم . ملی تورک موسیقینی کندی
سازلرله دیکمه‌ک ایله (پیانو) اوزرندنه دیکمه‌ک
آرمسندمک فرق، اک حساس بر شاعرمنک مثلا
محترم یحیی کال بکک بر اثرینی کندیسه انشاد ایتدیرمک
ایله او اثری لاتین حرفلریله یازمق بر اچینی اوقوتتی
آرمسندمک فرق عظیمه مشابهر . آنجی بوق فرق
ادراکدن عاجز اولان قولالردرک (یالکنز طرزی
غائب ایتمه‌لیز) دیهرک غرب آلا‌له ویرده‌لریله
چالینان تورک موسیقینک کویا برشینه بکرمیه‌جکینی
غان ایدیلر . بونجکدهما چوق سوزنه تمجلی واردر،
لکن قارلرکیزی فزله تصدیق ایتمه‌ک ایچون بوقدرله
اکتفا ایدمه‌جکم .

رؤف یکتا بکک جوابلری بوراده ختام بولیور .
کندیسی یازدیقلردن برکله‌نک ییله دیکشه‌سنی قبول
ایتمه‌جکلرینی سوبله‌مشلر . بویزی چوق مختیرایتدی،
زیرا بویله برشی، عقلمزدن کچمه‌مشدی . رؤف یکتا